

Wyrok z dnia 8 czerwca 2001 r.

I PKN 453/00

Zmiany organizacyjne, które nie pozostają w związku przyczynowym z koniecznością lub potrzebą zwolnienia konkretnego pracownika, nie stanowią uzasadnionej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę (art. 45 § 1 KP).

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2001 r. sprawy z powództwa Barbary S. przeciwko Urzędowi Miasta i Gminy w Ś. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 9 marca 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Jeleniej Górze wyrokiem z dnia 27 października 1999 r. oddalił powództwo Barbary S. przeciwko Urzędowi Miasta i Gminy w Ś. o przywrócenie do pracy.

Rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych. Powódka była zatrudniona w pozwanym Urzędzie na podstawie umowy o pracę z 2 stycznia 1973 r. na stanowisku referenta do spraw organizacyjno-administracyjnych, następnie mianowana została 1 października 1983 r. na stanowisko inspektora, po czym strony ponownie zawarły umowę o pracę z 25 stycznia 1991 r. na stanowisku inspektora do spraw księgowości. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym i strukturą organizacyjną Urzędu Miasta i Gminy wprowadzoną uchwałą nr 31/XII/94, skarbnikowi Miasta i Gminy podlegał referat budżetowo-księgowy, w którego skład wchodził pracownicy zatrudnieni na stanowiskach: inspektora do spraw wymiaru podatków (R.S.), dwóch inspektorów do spraw księgowości budżetowej (B.P. i J.S.), dwóch inspektorów do spraw księgowości podatkowej (M.K. i powódka Barbara S.), inspek-

tora do spraw płac i rozliczeń podatkowych (J.S.) i kasjera-inspektora „do spraw ko” (U.F.). Do obowiązków powódki należało prowadzenie księgowości podatkowej zgodnie z instrukcją Ministra Finansów w zakresie podatku rolnego od rolników indywidualnych, podatku od nieruchomości od osób fizycznych, opłaty targowej, opłaty skarbowej, opłaty z tytułu dzierżawy mienia PFZ, sum do wyjaśnienia, podatków zniesionych, opłat eksploatacyjnych i różnych opłat. Halina K. zajmowała się podobnymi czynnościami, lecz dotyczącymi jednostek uspołecznionych. W tej strukturze organizacyjnej, oprócz pracowników referatu budżetowo-księgowego i Urzędu Stanu Cywilnego, wszyscy pozostali pracownicy zajmowali samodzielne stanowiska podległe burmistrzowi. Były wśród nich Bogusława P. - inspektor do spraw planowania i kadr oraz Barbara P. - inspektor do spraw zasobów lokalowych i gospodarki komunalnej. W lutym 1999 r. zatrudnionych było 35 pracowników. Uchwałą nr 35/VII/99 Rady Miasta i Gminy Ś. z 25 lutego 1999 r. zatwierdzono nowy regulamin organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy w Ś. wraz z nową strukturą organizacyjną. W nowej strukturze skarbnikowi Gminy podlega referat budżetu, podatków i planowania, w skład którego wchodzi: zastępca skarbnika (R.S.), dwa stanowiska do spraw księgowości budżetowej (B.P. i J.S.), stanowisko do spraw płac i ubezpieczeń (J.S.), stanowisko do spraw wymiaru podatków i opłat (H.K.), stanowisko do spraw podatków i planowania (B.P.), stanowisko do spraw księgowości podatków i mienia gminnego (B.P.). Część obowiązków powódki przejęła B.P., która wykonuje też część czynności wykonywanych dotąd przez H.K. Pozostałe obowiązki powódki wykonuje teraz B.P., oprócz należących do niej już uprzednio obowiązków w zakresie planowania. W referacie budżetu, podatków i planowania zlikwidowano stanowisko kasjera, a wszystkie wpłaty przyjmuje Bank Spółdzielczy w Ś. U.F., która była kasjerem i „prowadziła nadzór nad kulturą”, została przeniesiona na stanowisko inspektora do spraw ewidencji działalności gospodarczej w Urzędzie Stanu Cywilnego. Umowę o pracę wypowiedziano powódce. Obecnie zatrudnionych jest 34 pracowników. Geodeta gminny wykonuje swe obowiązki na podstawie umów zlecenia. Zmiany wprowadzone w referacie budżetu, podatków i planowania doprowadziły do równomiernego obciążenia pracą wszystkich stanowisk i były wymuszone wprowadzeniem od stycznia 1999 r. nowych aktów prawnych w zakresie rozliczeń budżetowych. Zmiany te doprowadziły do faktycznej likwidacji stanowiska pracy i w efekcie do zmniejszenia zatrudnienia w Urzędzie. Pracownicy, wśród których burmistrz dokonywał wyboru osoby do zwolnienia, mają podobne wykształcenie i podobny staż pracy. Pracodaw-

ca zwalniając powódkę nie kierował się względami osobistymi. Sąd Rejonowy uznał, że „przyczyna wypowiedzenia była prawdziwa”.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, po rozpoznaniu apelacji powódki od tego wyroku, wyrokiem z dnia 9 marca 2000 r. zmienił go i przywrócił powódkę do pracy w Urzędzie Miasta i Gminy w Ś. na poprzednich warunkach. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy wyprowadził wnioski, które nie wynikają z materiału dowodowego zebranego w sprawie. Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zeznań świadków, dokumentów organizacyjnych i zakresów czynności poszczególnych pracowników, że w swym całokształcie nie został zmieniony merytoryczny zakres działania referatu budżetu, podatków i planowania, nie zmieniła się liczba zatrudnionych tam pracowników, przed jego reorganizacją, jak również po reorganizacji, natomiast uległy zmianie poszczególne zakresy czynności osób tam zatrudnionych poprzez łączenie bądź dzielenie obowiązków na poszczególnych stanowiskach pracy. Taka manipulacja - jak to określił Sąd drugiej instancji - zakresami obowiązków, gdy nie dochodzi do merytorycznej zmiany działalności referatu budżetu, podatków i planowania, co więcej skutkiem tych zabiegów nie zmniejsza się liczba pracowników tam zatrudnionych, a nadto do tej komórki zostają wprowadzeni pracownicy spoza niej, nie może dać podstaw do wniosku, że stanowisko powódki uległo likwidacji. Sąd Okręgowy podniósł też, że strona pozwana, która rozwiązała umowę o pracę tylko z jedną osobą, za kryterium doboru pracownika do zwolnienia uznała staż i wykształcenie, a zwolniła powódkę legitymującą się 30 letnim stażem pracy przy pozostawieniu osób ze stażem 25 letnim.

Strona pozwana wniosła kasację od tego wyroku, podnosząc zarzut naruszenia art. 45 KP przez uznanie, że wypowiedzenie powódce umowy o pracę było nieuzasadnione i przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie, tj. reorganizacja Urzędu i likwidacja stanowiska pracy powódki nie była prawdziwa, a także naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 KPC przez Sąd drugiej instancji przez ustalenie, że u pozwanego nie nastąpiła reorganizacja połączona ze zmniejszeniem zatrudnienia i likwidacją stanowiska pracy powódki, a tylko manipulowanie zakresami obowiązków poprzez ich łączenie lub dzielenie. W uzasadnieniu kasacji podnosi się, że z aktów prawa miejscowego wynika, iż w referacie, w którym pracowała powódka zostało zlikwidowane stanowisko pracy do spraw księgowości podatkowej i kasjerki oraz zostało utworzone nowe stanowisko zastępcy skarbnika gminy. W nowej strukturze referatu nie ma już stanowiska pracy powódki, które rozdzielone

zostało pomiędzy dwa nowe stanowiska pracy. Nie jest przy tym istotne z formalnego punktu widzenia, czy w wyniku reorganizacji zatrudnienie zmniejszyło się o jeden etat, czy o kilka oraz, że w referacie pracuje taka sama liczba pracowników, jak przed reorganizacją. „Przecież mają oni inne zakresy czynności i są to inni pracownicy [...]”. Zdaniem skarżącego, to Sąd drugiej instancji wysnuł z zebranego materiału dowodowego nielogiczne wnioski. W piśmie procesowym zawierającym przytoczenie nowego uzasadnienia podstaw kasacji strona pozwana twierdzi, że przeprowadzone zmiany organizacyjne należy ocenić nie tylko w ramach jednego referatu, ale całego Urzędu oraz że zakres zadań referatu budżetu i podatków uległ poszerzeniu o sprawy planowania, natomiast zmniejszył się o sprawy kultury i oświaty, które przeszły do samodzielnego stanowiska pełnomocnika do spraw oświaty oraz o stanowisko kasjera (obecnie obsługę kasową prowadzi bank). Utworzono nowe stanowisko zastępcy skarbnika.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji powódki ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona. Nie doszło w zaskarżonym wyroku do błędu w wykładni art. 45 KP (chodzi prawdopodobnie tylko o § 1 tego przepisu, bo tej jednostki redakcyjnej dotyczą jedynie rozważania zawarte w uzasadnieniu kasacji). Sąd Okręgowy nie stwierdził, że zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie zatrudnienia i likwidację stanowiska pracy nie stanowią uzasadnionej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę. Dla rozstrzygnięcia sprawy istotne było to, czy przeprowadzona reorganizacja mogła być uznana za przyczynę rozwiązania umowy o pracę z powódką. Problem sprowadzał się do ustalenia związku przyczynowego między wprowadzonymi zmianami a zwolnieniem powódki. W tym sensie ważne były wnioski, jakie zostały wyprowadzone z dokonanych ustaleń faktycznych. Nie można powiedzieć, by ustalenia i wnioski Sądu drugiej instancji naruszały zasadę swobodnej oceny dowodów zawartą w art. 233 KPC (również chodzi zapewne o § 1). Sama strona pozwana w kasacji podniosła, że zakres działania komórki organizacyjnej, w której zatrudniona była powódka uległ zwiększeniu, a nie zmniejszeniu, chociaż nie należą już do niego sprawy kultury i oświaty oraz obsługa kasowa Urzędu. Zmiana w

zakresie kultury i oświaty nie jest istotna, gdyż te zagadnienia przypisano do zakresu obowiązków pracownika zatrudnionego w innej komórce. Likwidacja kasy spowodowała znaczącą różnicę w zadaniach ocenianych z punktu widzenia nie tylko referatu, w którym pracowała powódka, ale i całego Urzędu. Obsługa kasowa Urzędu została przeniesiona poza Urząd, przejął ją bank. Ta zmiana mogła spowodować likwidację stanowiska pracy i konieczność zwolnienia pracownika, ale nie dotyczyło to powódki. Czynności przez nią wykonywane nadal należą do zadań Urzędu. Przeprowadzona reorganizacja nie miała takiego charakteru, że doprowadziła do zmniejszenia zatrudnienia przez przypisanie zadań mniejszej liczbie pracowników (czyli zwiększenie ich obowiązków). Nie stało się w szczególności tak, że zadania wykonywane dotąd przez powódkę dodano do obowiązków innych osób. Zadania te rozdzielono pomiędzy inne pracownice, ale powiązane to zostało z odebraniem tym osobom ich dotychczasowych czynności. Wynika to wprost z twierdzeń zawartych w kasacji. Nie można zatem czynić zarzutu Sądowi Okręgowemu, że popełnił błąd w ustaleniach faktycznych, który wywarł istotny wpływ na wynik sprawy. Z twierdzeń samej strony pozwanej nie wynika bowiem związek przyczynowy między zwolnieniem powódki a przeprowadzonymi zmianami organizacyjnymi. Zmiany, które nie pozostawały w takim związku z dokonaniem wypowiedzenia, nie mogą stanowić jego uzasadnienia.

Kasacja jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw podlegała zatem oddaleniu (art. 393¹² KPC).

=====